

**СЕТКАВЫ ВУЧЭБНЫ ПРАЕКТ ЯК ФОРМА АРГАНІЗАЦЫІ
САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ
ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА»**

А. М. Лапкоўская

*Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы,
вул. Э. Ажэшка, 22, 230000, г. Гродна, Беларусь, lapkouskaja.alena@gmail.com*

Реализация требований к организации внеаудиторной деятельности в высших учебных заведениях характеризуется поиском и формированием новых педагогических технологий, направленных на создание условий для самореализации студентов. В статье рассказано как с помощью ресурсов сети Интернет можно решить задачи по разработке и организации учебных проектов, в том числе: использование оболочки сервиса Google для проведения проекта; привлечение студентов и педагогов к сетевому учебному проекту.

Ключевые слова: учебный проект; проектная деятельность; сетевой проект; сетевые технологии; веб-квест; совместная деятельность в сети; самостоятельная работа.

**THE NETWORK OF EDUCATIONAL PROJECT AS A FORM
OF ORGANIZATION OF SELF-STUDENT WORK
OF STUDENTS PA DISSIPLINE «BELARUSIAN MOVA»**

A. M. Lapkouskaya

*Yanka Kupala State University of Grodno,
Ozheshko St., 22, 230023, Grodno, Belarus, lapkouskaja.alena@gmail.com*

The implementation of the requirements for the organization of extracurricular activities in higher educational institutions is characterized by the search and formation of new pedagogical technologies aimed at creating conditions for students' self-realization. The article describes how, with the help of Internet resources, it is possible to solve the tasks of developing and organizing educational projects, including: using the Google service shell to carry out the project; attraction of students and teachers to the network educational project.

Key words: educational project; project activity; network project; network technologies; web quest; joint activity in the network: independent work.

Інавацыйныя пераўтварэнні ў сучасным грамадстве патрабуюць хуткага і адэкватнага рэагавання на тое, што адбываецца вакол нас. У цяперашні час становіцца ўсё больш відавочным разрыў паміж імклівым развіццём грамадскага жыцця і традыцыйнай сістэмай адука-

цыі. Паступова мяняецца само паняцце «адукацыя». Калі раней яно ата-ясамлялася з неадрыўна арганізаваным і больш-менш працяглым працэсам навучання, то цяпер, у пашыранай трактоўцы пад адукацыяй разуме-ецца ўсё, што мае сваёй мэтай змяніць усталёўкі і мадэлі паводзін людзей шляхам перадачы ім новых ведаў, развіцця новых змен і навыкаў, каш-тоўнасных установак.

Апошнія гады ў сістэме вышэйшай адукацыі нашай краіны ўсё шырэй і шырэй сталі ўкараняцца ў адукацыйны працэс змешаныя формы навучання, а таксама сучасныя адукацыйныя тэхналогіі.

Змешанае навучанне (blended learning) – адукацыйны падыход, які сумяшчае навучанне з удзелам педагога і onlain-навучанне. Змешанае навучанне мяркуе элементы самастойнага кантролю студэнтам адука-цыйнага маршруту, часу, месца і тэмпу навучання, а таксама інтэграцыю вопыту навучання з выкладчыкам і onlain. Гэтая тэхналогія пачала развівацца з 2006 года, з выхаду кнігі К. Дж. Бонка і Ч. Р. Грэхема «Да-веднік змешанага навучання». У наш час у адукацыі лічбавыя сэрвісы выкарыстоўвае значная частка педагогаў.

Выкарыстанне дыстанцыйных адукацыйных тэхналогій – гэта не модны павеў часу, абумоўлены з’яўленнем сучасных гаджэтаў. На самай справе, гэта якасна новы ўзровень узаемадзеяння паміж выкладчыкам і студэнтам. Сучасным грамадствам запатрабавана актыўная асоба, здоль-ная арыентавацца ў бясконцым інфармацыйным патоку, гатовая да бес-перапыннага самаразвіцця і самаадукацыі. У такой сітуацыі педагог атрымлівае новую ролю – ролю правадыра ведаў, памагатага і кансультанта. Веды ж выступаюць не як мэта, а як спосаб развіцця асобы.

Вельмі важным з’яўляецца ўкараненне ў сістэму навучання праект-ных тэхналогій, Web-квестаў на этапе выканання самастойных работ студэнтаў, з выкарыстаннем сэрвісаў Google і аблокавых тэхналогій.

Сучасная адукацыя вызначае сваёй ключавой задачай вырашэнне праблемы асобасна-арыентаванай адукацыі, у якой у цэнтры ўвагі педа-гога павінна быць асоба студэнта, актывізацыя пазнавальнай, пошукавай і даследчай дзейнасці студэнта, пашырэнне сферы яго інтарэсаў і інтэлектуальных запытаў. Гэта патрабуе ўкаранення найноўшых форм, метадаў і тэхналогій навучання. Адною з такіх тэхналогій з’яўляецца тэхналогія сеткавага вучэбнага праекта.

Цікавасць да дыстанцыйнага навучання адзначаецца з канца ХХ стагоддзя і не страчана да гэтага часу. Дыстанцыйным навучаннем, распрацоўкай тэарэтыка-катэгарыяльнай сістэмы займаліся расійскія ву-чоныя А. А. Андрэеў, А. А. Ахayan, М. Я. Бяршадскі, В. У. Вяржбіцкі, Н. У. Дзёмкін, А. Д. Іваннікаў, В. Г. Кінелеў, В. С. Ляднёў, В. С. Лазараў, А. С. Полат, І. В. Аўсяннікаў, В. У. Папоў, В. М. Салдаткін, Ю. Б. Рубін,

В. М. Філіпаў і інш. У наш час у айчыннай навуцы назапашаны вялікі досвед эфектыўнага выкарыстання дыстанцыйнага навучання ў прафесійнай адукацыі.

Праблемамі арганізацыі і ўкаранення ў адукацыйны працэс тэхналогіі змешанага навучання займаліся замежныя даследчыкі Дарлін Пэйнтэр, Дональд Кларк, Пурніма Віліятан, Рэбека Воган Фразі, Роджэр Шанк, Элісан Роззет.

У пачатку XX стагоддзя Д. Дзьюі і яго паслядоўнікі (Э. Паркхерстам, У. Кіпатрыкам, Е. Коллінсам) быў распрацаваны метады праектаў – «метад вучэння з дапамогай справы». У Расіі група педагогаў пад кіраўніцтвам С. Т. Шацкага стала выкарыстоўваць гэты метады на практыцы. Метады праектаў таксама вывучаны ў працах А. С. Полат, М. Ю. Бухаркіна і іншых вучоных.

На сучасным этапе ў адукацыі, актуальным з'яўляецца ўкараненне ў арганізацыю самастойнай дзейнасці студэнтаў сучасных інвацыйных тэхналогій. Пад самастойнай дзейнасцю студэнтаў трэба разумець адукацыйную дзейнасць, якая ажыццяўляецца ў формах, адрозных ад аўдыторнай, і накіраваную на дасягненне запланаваных вынікаў засваення асноўнай адукацыйнай праграмы вышэйшай адукацыі. Пры гэтым важна ўлічваць наяўнасць розных адукацыйных рэсурсаў як унутры адукацыйнай установы, так і за яе межамі, грунтуючыся пры арганізацыі пазааўдыторных форм адукацыйнай дзейнасці на сучасных інфармацыйных тэхналогіях. Прыцягненне актыўных сеткавых тэхналогій у адукацыю дазваляе не толькі арганізоўваць прадуктыўнае ўзаемадзеянне, але і фарміраваць электроннае адукацыйнае асяроддзе, у якім узнікаюць новыя адносіны паміж яе ўдзельнікамі.

У сувязі з актыўным засваеннем сеткавых тэхналогій усё большую актуальнасць для арганізацыі адкрытага адукацыйнага асяроддзя набываюць сеткавыя вучэбныя праекты як форма арганізацыі праектнай дзейнасці студэнтаў, якая мае на ўвазе сеткавае ўзаемадзеянне, што мае агульную праблему, мэту, узгодненыя метады і спосабы дзейнасці, накіраваныя на дасягненне сумеснага выніку.

Пад вучэбным сеткавым праектам разумеецца сумесная вучэбна-пазнавальная, даследчая, творчая або гульнявая дзейнасць навучэнцаў-партнёраў, арганізаваная на аснове камп'ютарнай тэлекамунікацыі, якая мае агульную праблему, мэту, узгодненыя метады, спосабы дзейнасці, накіраваная на дасягненне сумеснага выніку [1].

Пры сумеснай рабоце, аднагрупнікі пачынаюць больш дакладна ацэньваць свае магчымасці, лепш кантраляваць сябе, набываюцца навыкі, неабходныя для жыцця ў грамадстве: адказнасць, такт, уменне будаваць свае паводзіны з улікам пазіцыі іншых людзей. Выкладчык пры такой ра-

боце мае магчымасць ажыццяўляць дыферэнцаваны і індывідуальны падыход да студэнтаў, улічваючы схільнасці, іх здольнасці, тэмп работы.

Вынікі сваёй дзейнасці па-за заняткамі таксама фіксуюцца ў сеткавым асяроддзі, удзельнікі праекта могуць адкрыць доступ да сваіх работ, як для сваіх аднакурснікаў, так і выкладчыкаў. Дадзеная дзейнасць мае свае асаблівасці і магчымасці, якія не заўсёды прысутнічаюць у іншых відах вучэбнай дзейнасці. М. Л. Кандакова і Я. Я. Падгорная вылучаюць наступныя характэрныя асаблівасці прымянення сеткавых тэхналогій у адукацыйным працэсе, якія валодаюць уласцівасцямі [2]: *гнуткасці*, *адаптыўнасці* (магчымасці выканання задання ў індывідуальным тэмпе); *інтэрактыўнасці* (магчымасці навучання ў дыялогавым рэжыме ўсіх удзельнікаў адукацыйнага працэсу); *асінхроннасці* (магчымасці рэалізацыі тэхналогіі навучання) незалежна ад часу, па зручным раскладзе); *адкрытасці* (студэнтам даецца доступ да многіх крыніц вучэбнай інфармацыі, такія як, электронныя бібліятэкі, базы даных, электронныя рэсурсы розных арганізацый і адукацыйных устаноў і інш.); *масавасці* (эфектыўнасці тэхналогіі навучання не залежыць ад колькасці студэнтаў); *даступнасці* (магчымасць роўнага забеспячэння атрымання задання незалежна ад месца знаходжання і пражывання).

Ва ўмовах сеткавага ўзаемадзеяння кожнаму студэнту ставіцца індывідуальная задача – гэта кіраванне ўласнай адукацыяй, праектаванне свайго асабістага адукацыйнага выніку.

Разглядаючы магчымасці сеткавых тэхналогій для праектнай дзейнасці, можна вылучыць асноўныя іх перавагі: 1) пры выкарыстанні дадзеных сродкаў адсутнічаюць часовыя і праграмыя абмежаванні, якія дазваляюць працаваць над праектам у любы зручны для карыстальніка час, столькі, колькі спатрэбіцца; 2) улічваюцца інтарэсы ўдзельнікаў праекта, што спрыяе пабудове індывідуальнай адукацыйнай траекторыі (напрыклад, стварэнне праекта па цікавай тэматыцы і арганізацыя сеткавага форуму, што дазволіць даведацца пра меркаванне не толькі ўдзельнікаў праекта і сяброў, але і зусім не знаёмых людзей); 3) фарміруюцца навыкі калектыўнай працы, бо гэта важная якасць неабходна маладому пакаленню для работы і жыцця і ў сучасным грамадстве (напрыклад, удзел у рабоце над праектамі сумесна з аднагодкамі з іншых рэгіёнаў краіны, а таксама ў міжнародных праектах); 4) развіваецца цікавасць да вывучаемага прадмета, рэалізуецца магчымасць інтэграцыі ведаў пры рашэнні міжпрадметных задач і да т. п.

Аналіз прынцыпаў праектнай, даследчай дзейнасці ў сетцы, а таксама паняцце яе сутнасці, дапамагае ў далейшым і педагогу арганізаваць сваю прафесійную дзейнасць у адпаведнасці з этапамі даследчага пошуку: аналіз педагагічнай сітуацыі; праектаванне выніку ў адпаведнасці з

зыходнымі дадзенымі; аналіз наяўных сродкаў, неабходных для праверкі здагадкі і дасягнення неабходнага выніку; ацэнка атрыманых даных; фармуляванне новых задач.

Такім чынам, сеткавае праектнае навучанне, становіцца важнай змястоўнай асновай у дзейнасці педагогаў і студэнтаў у адукацыйным асяроддзі, для рэалізацыі якога неабходна не толькі ўмець выбіраць і апрацоўваць розныя крыніцы інфармацыі, але і вывучаць, і асвойваць новыя спосабы і формы арганізацыі навучальнага працэсу. Такая паслядоўнасць рэалізацыі этапаў праектнага навучання з'яўляецца важным момантам у развіцці і распрацоўкі аўтарскіх прадуктаў, улічвае індывідуальныя запатрабаванні студэнтаў, надае асобна-сэнсавую значнасць у працэсе навучання.

У выніку можна вылучыць асноўныя магчымасці і асаблівасці арганізацыі праектнай дзейнасці студэнтаў у сеткавым навучанні: актыўнае ўзаемадзеянне студэнтаў, заснаванай на рэалізацыі праектнай дзейнасці, дзе адбываецца ўлік розных пунктаў гледжання, што ў сваю чаргу спрыяе развіццю эмацыйна-каштоўнасных адносін усіх удзельнікаў сеткавага праекта, забяспечвае суб'ектна-сэнсавыя зносіны; стварэнне значных прадуктаў дзейнасці, удаканаленне, планаванне, карэкціроўка іх у адпаведнасці са сваімі патрэбамі і мэтамі, а таксама пошук уласных арыенціраў, ідэалаў, жыццёвых і будучых прафесійных імкненняў і пазіцый.

У якасці рэсурсу прафесійнай падрыхтоўкі будучых педагогаў намі былі распрацаваны і ўключаны ў адукацыйны працэс: сеткавыя вучэбныя праекты «Проста пра галоўнае!» (<https://clck.ru/32RcHb>) – вучэбная тэма «Двухсастаўны сказ. Галоўныя і даданыя лены сказа» і «У лабірынце складанага сказа» (<https://clck.ru/32RcGL>) – вучэбная тэма «Складаны сказ»); адукацыйныя вэб-квэсты «Дапамажыце краіне Просты сказ стаць равзвітай» (<https://clck.ru/YRCBg>) – вучэбная тэма «Даданыя члены сказа» і «Раз, два, тры, чатыры, пяць – ідзём словазлучэнням дапамагаць!» (<https://clck.ru/fqvFm>) – вучэбная тэма «Віды сінтаксічнай сувязі слоў у словазлучэннях».

Такім чынам, дзейнасць студэнтаў у працэсе праектнага навучання набывае актыўны і пазнавальны характар. Студэнты ўспрымаюць такі працэс навучання як натуральны, а патрабаванні, што ставяцца да іх, як справядлівыя, што прыводзіць да рэзкага ўзмацнення матывацыі студэнтаў да навучання. Студэнт ператвараецца з пасіўнага суб'екта ў актыўнага ўдзельніка студэнцкага калектыву ў праектным метадазе навучання. Большасць студэнтаў самі праяўляюць ініцыятыву ў навуковых даследаваннях, прапануюць цікавыя ідэі, выказваюць жаданне ўдзельнічаць самастойна ў канферэнцыях і конкурсах. Тым самым метады праектаў забяспечвае высокую якасць навучання, а студэнты набываюць

важныя кампетэнцыі, такія як: творчы пачатак у вучобе і матывацыю да вучэбнай і навуковай дзейнасці; падрыхтаванасць да вырашэння праблем; здольнасць да самаадукацыі; уменне карыстацца інфармацыйнымі рэсурсамі; здольнасць да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

У працэсе рэалізацыі метаду вучэбных сеткавых праектаў студэнты авалодваюць не толькі базавымі навыкамі, ведамі і ўменнямі, але і набываюць вопыт самаадукацыі і самаразвіцця. Дадзены метады максімальна набліжае працэс навучання да практыкі, што дазваляе будучаму настаўніку пачатковых класаў максімальна поўна і эфектыўна падрыхтавацца да будучай прафесійнай дзейнасці, бо працэс распрацоўкі і рэалізацыі праекта ўключае арганізацыйныя, тэхналагічныя і іншыя мерапрыемствы, якія прыводзяць да ўкаранення новага вучэбнага прадукту.

Такім чынам, метады сеткавых вучэбных праектаў спрыяе развіццю агульнакультурных кампетэнцый, значных пры рашэнні прафесійных задач: здольнасць самастойна набываць і выкарыстоўваць у практычнай дзейнасці новыя веды і ўменні, у тым ліку ў новых галінах ведаў, непасрэдна не звязаных са сферай дзейнасці, у тым ліку з дапамогай інфармацыйных тэхналогій; гатоўнасць да самастойнай, індывідуальнай работы (саманавучанне і самаарганізацыя); гатоўнасць да прыняцця рашэнняў у межах сваёй прафесійнай кампетэнцыі; работа ў камандзе (планаванне, размеркаванне функцый, узаемадапамога, узаемакантроль); уменне знаходзіць некалькі спосабаў вырашэння праблемнай сітуацыі, вызначаць найбольш рацыянальны варыянт, абгрунтоўваць свой выбар; навык публічных выступленняў (абавязкова правядзенне абароны праектаў з выступленнем аўтараў, з пытаннямі, дыскусіямі).

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Хуторской А. В. Дистанционное обучение и его технологии [Электронный ресурс] // Интернет-журнал «Эйдос». URL: <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-18.htm>. Дата доступа: 23.06.2022.

2. Кондакова М. Л., Подгорная Е. Я. Методические рекомендации по организации учебного процесса с использованием дистанционных образовательных технологий в условиях сетевого взаимодействия образовательных учреждений и организаций. М. : Спорткадемпресс, 2005.